

İlhamə MUXTARQIZI

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu

iahmadova@inbox.ru

AŞIQ ƏLƏSGƏR İRSİNİN TOPLANMASI VƏ NƏŞRİ

Açar sözlər: Aşiq Ələsgər, aşiq yaradıcılığı, gözəllik nəğməkarı, H.Əlizadə, İ.Ələsgər

Key words: Ashig Alasgar, ashug creativity, beauty songstress, H. Alizade, I. Alasgar

Ключевые слова: Ашуг Алескер, ашугское творчество, певец красоты, Г. Ализاده, И. Алескер

Aşiq poeziyasının zirvəsini fəth etmiş Aşiq Ələsgər əzəldən şeir-sənət beşiyi hesab olunan Göyçə mahalının Ağkilsə kəndində, el arasında şair kimi tanınan Alməmməd (Əliməhəmməd) kişinin ailəsində dünyaya gəlmişdir. Beş il Qızılwəngli Aşiq Alıdan sənətin sirlərini öyrənmiş, qısa müddət ərzində el içində sevilmiş, şöhrəti hər yana yayılmışdır. Müasirlərinin dediyinə görə, Aşiq Ələsgər özü yazıb-oxumaq bilməsə də, bilikləri öyrənməyə böyük marağı olmuş, hafizəsi güclü olduğundan dövrünün ziyalılardan və din xadimlərindən qiymətli bilgiler toplamışdır. Qüdrətli el sənətkarının çoxlu şagirdləri olmuş, ustad aşıqlıq sənətinin sirlərini onlara tamamilə öyrətməyincə yanından buraxmazmış. Aşiq Ələsgər əsərlərini əsasən, toy və şənliklərdə, yaylaq və çeşmə başında bədahətən qoşmuşdur. Ələsgər yaradıcılığının dərin bilicisi professor M.Qasımlının təbirincə desək, aşiq sənətinin simvolu hesab olunan aşığın söz duyumu kimi saz duyumu da yüksək olub. Ustadın şeirlərindən aydın görünür ki, o, insana böyük dəyər verir, təbiət də, dünyadakı nemətlər də insanla, onun arzu istəkləri ilə bağlı olduğu üçün bu qədər gözəl, dəyərlidir. Aşiq Ələsgərə görə, həm xarici, həm də daxili gözəlliyi vəhdət təşkil edən insan, gözəl, ülvi hisslərlə yaşamalı, sədaqətli olmalı, əxlaq normalarını pozmamalıdır. Onun yaradıcılığının əsasını, mayasını gözəllik təşkil edir. Ulu ustad aşiq şeirinin, demək olar ki, bütün formalarına müraciət etmiş, qoş-

ma, gəraylı, tənris, müxəmməs, divani, qıfılbənd, dodaqdəyməzlər yaratmış, deyişmələr iştirakçısı olmuşdur.

*Aşıq olub tərkı-vətən olanı,
Əzəl başdan pürkamalı gərəkdı
Oturub durmaqda ədəbin bilə,
Mərifət elmində dolu gərəkdı [1, s.84].*

Dövrünün tanınmış adamları, ziyalıları Aşıq Ələsgərə böyük sənətkar kimi yüksək dəyər vermişlər. Özünəməxsus dəstxətti olan ustad heç kəsi təkrar etməmiş, hamının istifadə etdiyi kəlmələrə müraciət edib, qüdrətli poeziya nümunələri yaratmışdır. Xalqımız yaşadığıca, Aşıq Ələsgər də ürəklərdə yaşayacaq. Çox təəssüf ki, yazıb-oxumaq bilməyən aşığın irsi sağlığında yazıya alınmadığından bu qiymətli sərvətin böyük bir qismi unudulmuş, bir qismi də digər aşıq və şairlərin əsərləri ilə qarışmışdır.

Aşıq Ələsgərin şeirlərini ilk dəfə Hümmət Əlizadə toplamışdır. Bu işdə alimin çox böyük xidməti olmuşdur. 1929-cu ildə "El ədəbiyyatı nümunələri" kitabının I cildində ilk olaraq Göycəli Aşıq Ələsgər haqqında qısa məlumat, aşığın Aşıq Söyün, Şair Vəli, Həcərlə deyişmələri, tənris, gözəlləmə, dodaqdəyməz tənris və ya zərxətəji tənrisi verilmişdir. Bu kitabın 1930-cu ildə çap olunmuş ikinci cildində aşığın 14 şeiri yer almışdır. Bundan sonra H.Əlizadə Ələsgərin yaşadığı diyarı qarış-qarış gəzmiş, aşığın yaxınlarından topladığı materialları 1934, 1935 və 1937-ci illərdə "Aşıq Ələsgər" adı ilə çap etdirmişdir. Alim 1934-cü il nəşrinə Aşıq Ələsgərin tərcümeyi-halını, bir sıra lirik şeirləri, Aşıq Ələsgərə bənzətmələri əlavə etmişdir. 1935-ci ildə buraxılan kitabda Aşıq Ələsgər haqqında ön söz Əli Tudəyə məxsusdur. Burada lirik şeirlərlə (bu başlıq altında yalnız qoşmalar qruplaşdırılmışdır) bərabər, tərifləmələr, tənrislər və dodaqdəyməzlər, müxtəlif şeirlər, həcəvlər, deyişmələr, Aşıq Ələsgərə bənzətmələr verilmişdir. Hümmət Əlizadə topladığı materialları 1937-ci ildə təkmilləşdirmiş yeni variantda çap etdirmişdir. Kitabın əvvəlində Aşıq Ələsgərin bioqrafiyası verilmişdir. Aşıq Ələsgərin sağlığında onun əsərlərindən heç biri yazıya alınmadığından folklorçu alim onları hafizələrdə olan materiallar əsasında tərtib etmişdir, bu səbəbdən də həmin nəşrlər arasında çox böyük fərq vardır.

Aşığın nəvəsi, bütün şüurlu ömrünü ulu ustadın irsini toplamağa həsr etmiş İslam Ələsgər 1956-cı ildə ilk toplama və tərtib işini Ələsgərsevərlərə təqdim etmişdir. Tərtibçi atası – Aşıq Ələsgərin oğlu Aşıq Talıb, yaxın qohumları Aşıq Nəcəf, Aşıq Musanın köməyi ilə bu zəngin irsi toplamışdır. Kitaba "Ustad aşıq, qüdrətli şair" adlı müqəddiməni Osman Sarıvəlli yazmışdır. Kitabın həcmi az nəzərdə tutulduğuna görə toplayıcının

təqdim etdiyi müxəmməslərdən, divanilərdən, bağlamalardan heç biri kitabda yer almamışdır. İslam müəllimin tərtib etdiyi bu və bundan sonrakı kitablarda aşığın şeirləri şəkli xüsusiyyətlərinə görə təsnif edilmişdir. Əvvəlki nəşrlərdən fərqli olaraq, burada verilmiş mətlərlər daha düzgündür. İslam Ələsgər 1941-ci ildən 1989-cu ilə qədər aşığın əsərlərini toplamaqla məşğul olmuşdur.

1957-ci ildə S.Axundovun tərtibi, Həmid Araslının "Aşıq yaradıcılığı" adlı geniş ön sözü ilə çap olunmuş "Aşıqlar" toplusunda aşığın yaradıcılığından seçmələr verilmişdir. "Aşıqlar" toplusu 1960-cı ildə yenidən nəşr olunmuşdur. Bu topluda Aşıq Ələsgərin ölüm tarixi 1929-cu il kimi göstərilmişdir. Kitabın sonunda aşıqlar haqqında qeydlər və lüğət verilmişdir.

1946-cı ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyası Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun Şifahi xalq ədəbiyyatı şöbəsinin əməkdaşları Göycə mahalında və Kəlbəcər rayonunda Aşıq Ələsgəri tanıyanlarla, onun şeirlərini bilənlərlə görüşmüş, aşığın irsini yazıya almışlar. Aşığın nəvəsi İslam Ələsgər də 1961-ci ilə qədər topladıqlarını AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutuna təhvil vermiş və Aşıq Ələsgərin əsərlərinin dördüncü – 1963-cü il çapı meydana gəlmişdir. "Elm" nəşriyyatında işıq üzü görmüş bu kitab Ə.Axundovun və M.H.Təhmasibin tərtibi və H.Araslının redaktorluğu ilə təqdim olunmuşdur. Kitabda Aşıq Ələsgərin şeirləri ilə yanaşı, onun haqqında deyilmiş şeirlər, dastan-rəvayətlər və həyatı haqqında məlumat yer almışdır. Dastan-rəvayətlər aşığın dövrü və həyatı haqqında təsəvvür yaratmaq baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir. Burada olan bir çox epizodlar müəyyən tarixi həqiqətlərin bədii ifadəsidir. Aşığın bədii irsi toplanmış bir sıra kitablarda olduğu kimi, bu nəşrdə də bəzi şeirlərin müəllifi mübahisə doğurur. Tədqiqatçıların bildirdiyinə görə, bu şeirlərdən bir qismi doğrudan da aşığın ruhuna uyğun deyildir. Sonda verilmiş "Qeydlər"də şeirlərin hansı münasibətlə deyilməsi, şeirlərdə adıçəkilən insan və yer adları barədə bəzi məlumatlar var.

Əhliman Axundovun tərtib etdiyi, M.Təhmasibin redaktoru olduğu "Telli saz ustaları" (1964) kitabına da Aşıq Ələsgər haqqında məlumat və aşığın bir neçə şeiri daxil edilmişdir.

1970-ci ildə çıxan "Aşıqlar" kitabında seçmə el şairlərinin seçilmiş şeirləri toplanmışdır. Tərtibçisi İlyas Tapdıq olan bu topluya ön sözü Hüseyin Hüseyinzadə yazmışdır. Aşıq Ələsgərin "Yaylaq", "Dağlar", "Dolanır", "Dönübdü", "Düşdü", "İncimərəm", "Gördüm", "Ola dünyada", "Narın üz", "Tez-tez", "Bax-bax" kimi şeirləri daxil edilmişdir.

Azərbaycan EA Nizami adına Ədəbiyyat və Dil İnstitutunun Şifahi xalq ədəbiyyatı şöbəsi Ələsgər irsini əhatə edən, əvvəlki çapların hamısından mükəmməl hesab olunan altıncı kitabı 1972-ci ildə İslam Ələsgərin

topladığı material əsasında tərtib etmiş, keçmiş variantlarla da tutuşdurulmuş, ən ağıla batanını qəbul eləmiş, bəndlər, hətta misralar haqqındakı mülahizələrini də kitabın sonunda xüsusi qeyd edilmişdir. Bu kitab qədər Aşıq Ələsgərə həsr olunmuş kitablarda ayrı-ayrı şeirlər ixtisarla verilmişdir. Ələsgər haqqında xalq içərisində geniş yayılmış müxtəlif rəvayət-dastanlardan yeddisi bu kitabda daxil edilmişdir. İkicildiyə “Gözəllik nəğməkarı” adlı ön sözü böyük folklorçu alim M.H.Təhməsin yazmışdır. Bu ikicildiyi urmiyalı Abbas Büzürgəmin Təbrizdə 1370-ci ildə (1992) ərəb əlifbası ilə yenidən çap etdirmişdir.

Elə həmin ildə aşığın anadan olmasının 150 illiyi ilə əlaqədar əski Azərbaycan əlifbası ilə Aşıq Ələsgərin “Seçilmiş şeirlər”i Bakıda işıq üzün görmüşdür. Tərtib edən və ön sözün (“Görkəmli söz və saz ustası”) müəllifi M.H.Təhməsin olan bu kitabda aşığın gəraylı, qoşma, Ustadnamə şikayətnamələri, həcv və hərbə-zorbaları, qıfıl-bənd, təcnis, çığılı təcnis, do-dağdəyməz və divanilərinin bir qismini nəşr etdirmişdir.

Yubiley münasibəti ilə ana dilimizdə çap olunmuş kitablardan savayı, aşığın şeirləri rus, fars, ingilis, alman, fransız və digər dünya dillərinə tərcümə edilərək, ayrıca kitabçalar şəklində buraxılmışdır. Rus şairi K.Simonovun etdiyi tərcümə Moskvada 1939-cu ildə “Antologiya Azerbaydžanskoy poezii” adlı kitabda yer almışdır. V.Qafarovun, S.Məmmədzaadənin də aşığın yaradıcılığından etdiyi tərcümələr oxucuların rəğbətini qazanmışdır.

1984-cü ildə çıxan “Azərbaycan aşıqları və el şairləri” kitabında aşığın gəraylıları, təcnisləri, divaniləri və müxəmməslərindən bir qismi yer almışdır.

1987-ci ilə qədər çap olunmuş kitablarda dini söz və ifadələrin işlədilməsinə qoyulmuş qadağa nəticəsində bu cür söz və ifadələr, şeirlər yer almamışdır. İslam Ələsgər aşığın bədii irsindən əldə etdiklərinin hamısını (ilk dəfə olaraq dini mövzularda olanları da) Almaniyada müəllim işləyən türkiyəli Nizaməttin Onkun rəhbərliyi ilə Ankarada Kültür və Turizm bakanlığında 1987-ci ildə “Göyçəli Aşıq Ələsgər” adlı kitabda nəşr etdirmişdir.

1988-ci ildə çap olunmuş “Aşıq Ələsgər. Seçilmiş əsərləri” əvvəlki nəşrlərdən fərqlənir, burada şeirlər forma xüsusiyyətinə görə seçilmiş (bağlamalar və həcvlərdən başqa), hansı şeirin rədifli varsa rədifli ilə, rədifli olmayanlar isə birinci misrası ilə adlandırılmış, ilk dəfə olaraq əlifba sırası ilə divan şəklində düzülmüşdür. Kitabı tərtib edən, ön sözün və qeydlərin müəllifi İslam Ələsgər olmuşdur.

“Yazıçı” nəşriyyatının 1991-ci ildə çapdan buraxdığı “Ələsgər ocağı” (toplayıb və tərtib edən İslam Ələsgər) adlı kitabda aşığın yaxın qohumlarının əsərləri ilə yanaşı, onun öz yaradıcılığından 42 şeir də veril-

mişdir.

1993-cü ildə çapdan çıxmış (toplayan İslam Ələsgər, tərtib edən Muxtar Qardaşlı, redaktoru Firuzə Rzabəyova) “Gözüm bir alagöz xanım düşdü” kitabına yığılmış sayseçmə şeirlər mövzularına görə bölmələrə ayrılmış, bir qismi ilk dəfə çap olunmuşdur.

1997-ci ildə “Aşıq Ələsgərin Hikmət dünyası” adlı kitabçada böyük el nəğməkarının dillər əzbəri olmuş müdrik kəlamlarından, hikmətli deyimlərdən nümunələr toplanmışdır. Onun yaradıcılığının əksər hissəsi oxuculara tərbiyəvi fikirlər aşılayır, beyt və misraları xalqın dilində atalar sözü və zərbi-məsələ çevrilmişdir:

*“Can deməklə candan can əysik olmaz,
Məhəbbət artırar, mehriban eylər”.*

1999-cu ildə “Şərq-Qərb” nəşriyyatında aşığın əsərləri, onun haqqında olan dastan-rəvayətlər və xatirələr toplanıb nəşr olunmuşdur. Elə həmin ildə çap olunmuş “Sazlı-sözlü Göycə” (tərtib və ön söz İ.Ələsgər, redaktoru İ.Sadiq) toplusunda da Aşıq Ələsgərdən nümunələr yer almışdır.

İslam Ələsgərin “Haqq aşığı Ələsgər” (1999) monoqrafiyasında aşığın dövrü, mühiti, yaradıcılığı, irsinin tədqiqi haqqında dəyərli bilgiler verilmişdir.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının 1300 illik yubileyinə həsr olunmuş “Mın beş yüz ilin oğuz şeiri” antologiyasına ulu ustadın bədii irsindən seçmələr daxil edilmişdir.

1999-cu ildə “Şərq-Qərb” nəşriyyatında aşığın 175 illik yubileyi münasibətilə “Aşıq Ələsgər” (Əsərləri, dastan-rəvayətlər, xatirələr...) kitabı nəşr olunmuşdur. Toplayıb tərtib edən, ön sözün -“Ulu ustad” və qeydlərin müəllifi İslam Ələsgər, redaktoru filologiya elmləri doktoru Məhərrəm Qasımlı olmuşdur. Aşıq Ələsgərin şagirdlərinin, xüsusən oğlu Aşıq Talıbın bildiyi variant əsasında tərtib edilmiş bu kitabdakı ustad aşığın indiyə qədər çap olunan kitablarındakı əsərləri ilə müqayisə edilmiş, daha dəqiq mətn müəyyənləşdirilmişdir. Aşıq Ələsgərin indiyə qədər çap olunan əsərlərinə başqa müəlliflərin əsərlərinin də qarışdığı ehtimalı var idi. Elmi araşdırmaların, dəqiqləşdirmələrin nəticəsi olaraq, belə əsərlərin bir qismi bu kitabda daxil edilməmişdir. Eyni zamanda əvvəlki kitablarda elə şeylər də var ki, ifadə etdiyi fikir və bədii dəyər baxımından ustad aşığın poetik ruhuna o qədər də uyğun gəlmir. Lakin vaxtilə Aşıq Ələsgərin ədəbi irsinin ilk toplayıcısı Hümmət Əlizadə tərəfindən əldə edilən belə şeirləri bu kitabda da saxlamaq məqsədəuyğun hesab edilmişdir. Əvvəlki nəşrlərin hamısından fərqli olaraq, bu kitabda Aşıq Ələsgərin həyatı ilə

bağlı on doqquz xatirə verilmişdir ki, bunlar ulu sənətkarın yaradıcılığını öyrənmək, onun qeyri-adi şəxsiyyətini müəyyənləşdirmək baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir.

Aşığın adı ilə bağlı dastan-rəvayətlər çoxdur. Bunların bəzilərinin variantları da mövcuddur. Bu kitabda “Ömrün dastanlaşan səhifələri” başlığı altında 12 dastan-rəvayət verilmişdir. Tərtibçinin verdiyi məlumata görə, bundan əvvəlki kitablarda “deyişmə” adı ilə oxuculara təqdim olunan şeirləri deyişmə hesab etmək doğru olmaz, bu ad şərtidir. Bunlar biri digərindən sonra yaradıldığına görə, nəzirə (bənzətmə) sayılır. Əsl deyişmə odur ki, bir məclisdə iki aşıq (şair) qarşı-qarşıya eyni rədif və eyni şəkildə bədahətən şeir söyləsin, bir-birinə hərbə-zorba gəlsin, qıfılbənd desin, müvafiq cavab alsın [2, s.576]. “Zöhrə ilə deyişmə”, “Qozqara köttüyü ilə deyişmə” və “Həcər xanım ilə deyişmə” kitabda yer almışdır.

“Aşıq Ələsgər. Şeirlər, dastan-rəvayətlər, xatirələr” 2003-cü ildə “Çinar-Çap” nəşriyyatında çıxan bu kitab yuxarıda bəhs etdiyimiz kitabın cüzi dəyişikliklərlə çap edilmiş versiyasıdır. Redaktoru Dilsuz olan bu kitabda əvvəldə xalq yazıçısı Elçinin “Təşrif buyur gedək bağa” adlı yazısı verilmişdir. Bu nəşrdə “Aşıq Ələsgərlə şəmki Aşıq Hüseynin görüşü” dastan-rəvayəti çıxarılmışdır. Burada 20 xatirə verilmişdir: “Yubiley gününün möcüzələri” adlı xatirə əlavə olunmuşdur. Bundan əvvəl çap olunmuş kitabda verilmiş “Aşıq Ələsgərə bənzətmələr” və “Qeydlər” çıxarılmışdır.

“Klassik Azərbaycan ədəbiyyatı seriyasından” olan “Aşıq Ələsgər. Əsərləri” (“Şərq-Qərb”, 2004) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında” sərəncamına əsasən nəşr olunmuşdur.

Elə həmin ildə ayrı nəşriyyatda (“Çaşıoğlu”) çapdan çıxmış Azərbaycan Ədəbiyyatı nümunələrindən “Aşıq Ələsgər” kitabının tərtibçisi, ön sözün və qeydlərin müəllifi İslam Ələsgər, redaktoru isə Qara Namazovdur. Nəfis şəkildə nəşr olunmuş bu kitabda “Haqq aşığı” adlı ön söz müəyyən dəyişikliklərlə daha mükəmməl formada verilmiş, kitabda yenidən ulu ustada həsr olunmuş 20 xatirə, qeydlər öz əksini tapmışdır.

2005-ci ildə “Azərbaycan aşıq şeirindən seçmələr”in II cildinə el şairi Aşıq Ələsgərin qoşma, təcnis, divanı və müxəmməslərindən bir qismi daxil edilmişdir.

2010-cu ildə “Azərbaycan folkloru külliyyatı”ndan 8-ci kitabda Aşıq Ələsgərin həyatıyla bağlı yaranmış dastan-rəvayətlər yer almışdır. Bu dastan-rəvayətlərdən məlum olur ki, aşıq bədahətən şeir söyləmiş, kənardə törədilən hadisələrdən xəbər vermiş, qarşısındakı adamın fikrindən keçənləri bilmiş, baş verəcək hadisələri qabaqcadan yuxusunda görmüş, Dədə Qorqud kimi aşığın da alqışı və qarğıışı böyük təsir gücünə malik imiş [3].

2012-ci ildə Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin layihəsi olan “Ustad aşıqlarımız” seriyasından aşıq sənətində və poeziyasında özünəməxsus yer tutan ölməz sənətkar Aşıq Ələsgərə həsr olunmuş kitab çap edilmişdir. Musa Nəbioglundun tərtibi əsasında nəşr hazırlanan bu kitabda Aşıq Ələsgərə həsr olunmuş Elçinin (“Təşrif buyur, gedək bağa”), İ.Ələsgərin (“Ulu ustad”), Z.Yaqubun (“Yaralı xatirə”), M.Qasımlının (“El yeridi, yalnız qaldın səhrada”) elmi publisistik məqalələrindən bir qismi, Xalq şairi Z.Yaqubun bu böyük ustada həsr etdiyi “Göycədən gələn səs” poeziyası və ustadın yaradıcılığında nümunələr yer alıb.

2014-cü ildə Qabil Zimistanoglundun redaktoru olduğu “Aşıq Ələsgər. Bütün əsərləri” kitabında ustadın şeirləri, haqqında yaranmış dastan-rəvayətlər toplanmışdır. Sonda “Maraqlı və zəngin muzey” bölümündə aşığın ev muzeyi haqqında məlumat verilmişdir.

Bütün deyilənlərdən belə aydın olur ki, Aşıq Ələsgər yaradıcılığı həmişə tədqiqatçıların diqqətini çəkmiş, bu dəyərli irsin toplanıb gərəyin-cə xalqa təqdim olunmasında görkəmli alim və şairlərimizdən Hümət Əlizadənin, Əhliman Axundovun, İslam Ələsgərin, Həmid Arslanın, F.Qasımlının, M.C.Cəfərovun, Vaqif Vəliyevin, M.H.Təhmasibin, Mürsəl Həkimovun, Səttar Axundovun, Osman Sarıvəllinin, Hüseyn Arifin, Məmməd Aslanın, İlyas Tapdığın, M.Qasımlının və b. böyük xidmətləri olmuşdur.

Ustadın həyat və yaradıcılığında bəhs edən dissertasiya, diplom işi və sayısız-hesabsız elmi əsərlər yazılmışdır.

Böyük sənətkarın həyat və yaradıcılığı 1930-cu illərdən sonra orta və ali məktəblərimizdə tədris olunmağa başlamışdır. Belə ki, filologiya elmləri doktoru, professor V.Vəliyev, F.Qasımlı və M.C.Cəfərov aşığın yaradıcılığının əsas cəhətlərini gənc nəsə çatdırmağa çalışmışlar.

Sağlığında kitabı nəşr edilməyən aşığın bədii irsi Hümət Əlizadənin nəşr etdiyi ilk “Aşıq Ələsgər” kitabından bu günə qədər çox böyük bir təkmilləşmə yolu keçmiş, mükəmməlləşmişdir. Burada sadələdiyimiz kitablardan da aydın görünür ki, zaman keçdikcə ustadın irsinin toplanmasına, tədqiqinə maraq daha da güclənmiş, xalqımızın görkəmli alimləri onun yaradıcılığını bütün yönərdən, müxtəlif istiqamətlərdən təhlil və tədqiq etməyə çalışmışlar. 1972-ci ildə anadan olmasının 150 illiyi, 1998-ci ildə 175 illiyi təntənəli şəkildə qeyd edilmişdir. Yubileyləri münasibəti ilə çəkilmiş sənədli filmlər də xalqımızın aşığa necə dəyər verdiyinin bariz nümunəsidir.

Aşığın şeirlərinin gözəlliyi bəstəkarların da diqqətini çəkmişdir, bu günə qədər ustadın əsərlərinə bir çox unudulmaz musiqilər bəstələnmiş, xanəndə və müğənnilərin repertuarını zənginləşdirmişdir.

Aşıq Ələsgərin xatirəsi dövlətimiz tərəfindən əbədiləşdirilib. Onun

adına küçə, mədəniyyət sarayı, respublika Xalq yaradıcılığı evi fəaliyyət göstərir, saza-sözə böyük marağı və sevgisi olan Hüseyn Hacıqulu oğlu Həsənov öz evində "Aşıq Ələsgər muzeyi" yaratmışdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Aşıq Ələsgər (Əsərləri, dastan-rəvayətlər, xatirələr...). Bakı, "Şərq-Qərb", 1999.
2. Azərbaycan folkloru külliyyatı. Bakı, "Nurlan", 2010, C.XVIII. K8. Dastanlar.
3. Əhmədli N. "Haqq-nahaq seçilər haqq divanında". Bakı, "Nurlar" Nəşriyyat-Poliqrafiya Mərkəzi, 2017.
4. Həbibbəyli İ. Ədəbi-tarixi yaddaş və müasirlik. Bakı, "Nurlar", 1999.

İlhame Mukhtargizi

THE COLLECTION AND PUBLICATION OF ASHUG ALASGAR'S HERITAGE

Summary

In the article is studied the collection and publication of the heritage of Ashug Alasgar, prominent folk master, from the 30s of the last century to the present day. Ashug Alasgar's heritage has always attracted the attention of researches. Our prominent poets and scholars such as Hummet Alizade, Ahliman Akhundov, Islam Alasgar, Hamid Arasli, F.Gasimzade, M.J.Jafarov, Vagif Valiyev, M. Tahmasib, Mursel Hekimov, Sattar Akhundov, Osman Sarivelli, Huseyn Arif, Mammad Aslan, Ilyas Tapdig, M. Gasimli and others had an important role in presenting this valuable heritage to the public.

The dissertation, diploma thesis and countless scientific works have been written about the life and creativity of the master.

Ильхама Мухтаргызы

СБОР И ИЗДАНИЕ НАСЛЕДИЯ АШУГА АЛЕСКЕРА

Резюме

В статье исследовано общее положение по сбору и изданию поэтического наследия известного народного творца Ашуга Алескера с 30-х годов прошлого столетия до настоящего времени. К творчеству Ашуга Алескера всегда было привлечено внимание исследователей, большие заслуги в деле сбора и распространения в пародии этого ценного наследия принадлежат знаменитым учёным и поэтам Гуммету Ализаде, Ахлиману Ахундову, Исламу Алескеру, Гамиду Араслы, Ф.Гасымзаде, М.Дж.Джафарову, Вагифу Велиеву, М.Тажмасибу, Мурсалу Хакимову, Саттару Ахундову, Осману Саривелли, Гусейну Арифу, Мамеду Аслану, Ильясу Тапдыгу, М.Гасымлы и др.

О жизни и творчестве художника написаны диссертации, дипломные работы и множество научных трудов.